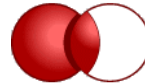




**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**



Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 015-2, 016-2/ 07.

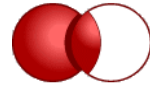
**I Z V J E Š T A J
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31. decembra 2006. godine**

**FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE**

Sarajevo, maja 2007. godine



BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO



Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

FEDERALNOM MINISTARSTVU RADA I SOCIJALNE POLITIKE

UPRAVNOM ODBORU/VIJEĆU
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO/MIROVINSKO I
INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR

MENADŽMENTU
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO/MIROVINSKO I
INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR

NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje iskazanih na dan 31. 12. 2006. godine. Za ove izvještaje odgovoran je menadžment Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje. Naša odgovornost se svodi na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na temelju provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine («Sl.novine FBiH», br. 22/06.), i sa INTOSAI revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije, tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka, kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primjene računovodstvenih načela i vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdan osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Nakon provedene revizije finansijskih izvještaja na dan 31. 12. 2006. godine, skrećemo pažnju na sljedeće:
 - **dvije odvojene informacijske baze podataka, ranijih nosilaca osiguranja, ni u 2006. godini nisu integrirane u jedinstvenu organizacionu jedinicu u sastavu Federalnog zavoda, kako je uređeno Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije BiH i Statutom Federalnog zavoda.**

Ovakvim načinom rada povećani su rashodi, produžen postupak za ostvarivanje prava na penziju a otežana je i interna kontrola na sprječavanju i otkrivanju grešaka.

Federalni zavod već duže vrijeme obavještava Vladu FBiH, i poduzima aktivnosti da informaciona baza podataka ranijeg nosioca osiguranja DF PIO BiH, koju vodi zasebno pravno lice, integrira u jedinstvenu organizaciju u svom sastavu.
 - **prije sačinjavanja godišnjih finansijskih izvještaja, nije izvršena provjera naplativosti potraživanja ni procjena rizika mogućih rashoda iz sporova u toku protiv Federalnog zavoda.**

Ovo može imati znatnog utjecaja na smanjenje stalnih izvora sredstava i likvidnosti Federalnog zavoda.

- 4. Po našem mišljenju, osim za navedeno u prethodnoj tački, finansijski izvještaji Federalnog zavoda za penzijsko/irovinsko i invalidsko osiguranje, daju istinit i fer pregled poslovanja tokom godine i stanja na dan 31. 12. 2006. godine.**

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Mr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

I Z V J E Š T A J
o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja
FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
na dan 31. 12. 2006. godine

1. UVOD

Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Federalni zavod) je javna ustanova, izvanbudžetski fond koji je formiran 2001.godine, Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, reorganizacijom zatečenih nosilaca osiguranja: Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine (DF PIO BiH) i Zavoda mirovinskog i invalidskog osiguranja Mostar (Zavod MIO-Mostar). Federalni zavod organizuje i provodi penzijsko i invalidsko osiguranje saglasno Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakonu o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja FBiH, drugim zakonima i svojim Statutom, i to: prikuplja doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje i isplaćuje penzije, provodi postupak za ostvarivanje prava penzijskog i invalidskog osiguranja, posluje sredstvima i imovinom Federalnog zavoda, obavlja druge poslove u skladu sa zakonom, Statutom i drugim općim aktima.

U 2006.godini u Federalnom zavodu, bilo je uposleno prosječno 893 radnika.

Saglasno Zakonu o organizaciji PIO FBiH i Statutu, sjedište Federalnog zavoda je u Mostaru, ulica Dubrovačka b.b.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je, da se na osnovu ispitivanja dokumenata, isprava, izvještaja i drugih evidencija Federalnog zavoda, izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pripremljeni, u svakom značajnom pogledu, u skladu sa važećom zakonskom regulativom. Revizija je planirana i izvršena sa ciljem pribavljanja realne osnove da li finansijski izvještaji odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine.

Cilj revizije je i ocjena računovodstvenog sistema a posebno ocjena sistema internih kontrola; da li su interne kontrole prikladno postavljene i da li funkcioniraju, te da li su sposobne za sprječavanje ili otkrivanje i ispravljanje značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Cilj revizije je postizanje transparentnosti u radu Federalnog zavoda kao i javna odgovornost menadžmenta za zakonitost rada te uspješno i efikasno izvršavanje postavljenih ciljeva.

Revizija uključuje i davanje preporuka za dalji rad, sa naglaskom na uspješnom obavljanju poslova, racionalno korištenje sredstava i zaštitu imovine, uz jačanje sistema internih kontrola u svakom procesu rada.

Budući da smo reviziju obavili na bazi uzorka, postoji mogućnost da neke pogreške i nepravilnosti mogu ostati neotkrivene.

Ova revizija ne obuhvata provjeru upravnih postupaka u vezi ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, koje vodi Federalni zavod, u prvom i drugom stepenu, i za taj dio ne izražavamo svoje mišljenje.

3. MENADŽMENT I PRETHODNA REVIZIJA

U Izvještaju o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za 2005.godinu, date su preporuke menadžmentu za otklanjanje nepravilnosti i poboljšanja u radu sa ciljem zaštite i vrednovanja imovine te

racionalne i zakonite upotrebe javnih sredstava, uz potpunu primjenu organizacije rada Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom i Statutom.

Upravni odbor Federalnog zavoda je nastavio aktivnosti u vezi sa preporukama datim u izvještajima o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2005. godinu i ranije godine te zaključkom, zadužio menadžment za izvršavanje preporuka. U tom pravcu, menadžment je uložio značajne napore na pripremi internih normativnih akata u kojima je sistem internih kontrola ugrađen u tekući proces rada. Ovo je rezultiralo ukupna poboljšanja u radu, od čega navodimo bolje sagledavanje obveznika uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, radi naplate doprinosa, uz efikasniju primjenu Zakona o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Nadzorni odbor Federalnog zavoda, također je poduzeo mjere za praćenje izvršenja preporuka Ureda za reviziju.

Revizijom finansijskih izvještaja za 2006. godinu, utvrdili smo da nisu provedene preporuke Ureda za reviziju, koje se odnose na:

- informacioni sistem ranijeg nositelja osiguranja DF PIO BiH nije integriran u Federalni zavod. Još uvijek je veliki dio baze podataka koja je vlasništvo Federalnog zavoda, kao i pripadajući informacioni poslovi, izvan Federalnog zavodu MIO/PIO, suprotno Zakonu o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja FBiH i Statutu Federalnog zavoda. Ovo Federalni zavod ne može sam da riješi, zbog čega obavještava Vladu Federacije BiH, od samog početka funkcioniranja jedinstvenog zavoda, sa pojačanim aktivnostima u 2005. i 2006. godini,
- nije izvršeno vrednovanje potraživanja sa stanovišta naplativosti niti su procijenjeni mogući rashodi po sudskim sporovima protiv Federalnog zavoda, što može imati znatnog utjecaja na smanjenje sredstava i likvidnosti Federalnog zavoda.

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1. Menadžment i sistem internih kontrola

Provedenom revizijom utvrdili smo da su postignuta poboljšanja u internoj kontroli. Normativnim aktom iz 2005. godine organizacijski je ustrojena interna revizija u zaseban organizacioni dio Federalnog zavoda što je imalo pozitivnog odraza i na internu kontrolu. Interna kontrola u Federalnom zavodu nije organizirana kao posebna jedinica nego je sastavni dio svakog procesa rada; što je uređeno Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, koji je temelj sistema internih kontrola. U skladu sa Smjericama Federalnog ministarstva finansija, Federalni zavod je donio Pravilnik o internim kontrolama-internim kontrolnim postupcima.

U vremenu od 20. 11. 2006. do 15. 02. 2007. godine, obavljena je registracija penzionera Federalnog zavoda putem «potvrda života» sa svrhom eliminiranja nezakonitih korisnika penzija. Konačni finansijski efekti ovog popisa biće poznati nakon proteka roka zastare isplate penzije iz Zakona o PIO/MIO, ali se već mogu ocijeniti kao značajni.

Po ovlaštenju Upravnog odbora, menadžment je posebnu pažnju usmjerio na pravne radnje u vezi sa sudskim sporovima koji su pokrenutu protiv Federalnog zavoda, (Fond za PIO Republike Srpske, ERC «ZIPO» d.o.o. Sarajevo, tužbe zaposlenika Federalnog zavoda, i druge) radi zaštite sredstava Federalnog zavoda.

Aktivnosti interne revizije u Federalnom zavodu u 2006. godini, bile su usmjerene na procjenu i eliminiranje visokih rizika u poslovanju, te nadgledanje internih kontrolnih postupaka. U nekim slučajevima Interna revizija je obavljala funkcije redovnog nadzora u toku procesa rada: kontrola rješenja po osnovu povoljnijih uslova za penzionisanje vojnih osiguranika. Interna revizija treba biti neovisna, u skladu sa FBiH Standardi revizije te Pravilnikom o internoj reviziji.

Ističemo da interna revizija nije zamjena za internu kontrolu, jer se interna kontrola odvija istovremeno sa tekućim procesom rada i čini njegov sastavni dio.

4.2. Upravljanje, rukovođenje i nadzor u Federalnom zavodu

Upravljanje, rukovođenje i nadzor u Federalnom zavodu uređeno je Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja i Statutom Federalnog zavoda.

Revizijom procesa upravljanja, rukovođenja i obavljanja nadzora u Federalnom zavodu utvrdili smo slijedeće:

U 2006. Vlada FBiH je zbog isteka mandata, imenovala novi Upravni odbor i Nadzorni odbor.

Upravni odbor, kao organ upravljanja Federalnog zavoda, imao je aktivnosti u dva dijela odnosno kroz dva saziva. Mandat prethodnog saziva je trajao do 31. 07. 2006. godine. U oba saziva, Upravni odbor je održao 15 sjednica na kojima je raspravljao i donosio odluke iz svoje nadležnosti. Svaki mjesec Upravni odbor je razmatrao visinu koeficijenta za obračun i isplatu penzija, na osnovu informacije menadžmenta o naplaćenim prihodima i dostignutog nivoa rezervi sa kojima raspolaže Federalni zavod.

Upravni odbor je posvetio posebnu pažnju pitanjima koja se već duže vremena rješavaju putem nadležnih institucija:

- **imovina Federalnog zavoda;** sporovi u vezi vraćanja u posjed i vlasništvo, pitanje zabrane raspolaganja sa tom imovinom na osnovu Zakona Visokog predstavnika,
- **informacijski sistem Federalnog zavoda;** decembra 2006. godine, pripremljen je Prijedlog razvoja Novog integriranog informacionog sistema. Rad Upravnog odbora po ovom pitanju, nastavlja se u 2007. godini, nakon provedenih konsultacija u resornom ministarstvu i Vladi FBiH,
- **potraživanje od Budžeta FBiH** po osnovu ostvarenih prava na penziju po povoljnijim uslovima-vojne penzije, jer Vlada FBiH, do kraja 2006. godine, nije izvršila svoje obaveze po ovom osnovu.

Upravni odbor je produžio važenje Programa i plana racionalizacije broja uposlenih osoba, čime je i u 2006. godini, omogućeno da se osobe koje nemaju odgovarajuću stručnu spremu, izjasne da im uz poticajna sredstva prestane radni odnos.

Nakon što je Vlada FBiH, donijela Odluku o prestanku važenja Odluke o određivanju visine najviše, zajamčene i najniže penzije, Upravni odbor je uređio ove kategorije, u skladu sa Zakonom, Odlukom od 15. 12. 2006. godine, a odnose se na penzije za decembar 2006. godine.

Pored navedenog, Upravni odbor je u 2006. godini, **donio:** Poslovnik o radu Upravnog odbora, Uputstvo o načinu vršenja kontrole obračuna i uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, Vodič-Procedure za pristup informacijama pod kontrolom Federalnog zavoda. **Razmatrani su nacrti** sljedećih normativnih akata: Pravilnika o sistematizaciji Federalnog zavoda, Odluke o unutrašnjoj organizaciji Federalnog zavoda, te Pravilnika o stambenim odnosima. Upravni odbor je **usvojio** godišnji obračun i izvještaj o radu Federalnog zavoda

Nadzorni odbor Federalnog zavoda je u 2006. godini održao osam sjednica na kojima je raspravljao o poslovima iz svoje nadležnosti. Redovna aktivnost Nadzornog odbora je praćenje ostvarivanja funkcija Interne revizije u Federalnom zavodu.

Direktor i zamjenik direktora obavljaju funkcije u skladu sa zakonom, Statutom, i drugim općim aktima Federalnog zavoda. U 2006. godini nastavljene su aktivnosti na jačanju sistema internih kontrola u Federalnom zavodu, stručna priprema normativnih akata te rad po zaključcima Upravnog odbora.

4.3. Donošenje i izvršenje Finansijskog plana

4.3.1 Donošenje Finansijskog plana

Upravni odbor Federalnog zavoda MIO/PIO donio je Finansijski plan, za 2006. godinu 14. 12. 2005. godine sa ujednačenim prihodima i rashodima u iznosu od 987.031.678 KM. Finansijski plan Federalnog zavoda pripremljen je u okvirima datim u Smjernicama i ciljevima fiskalne politike u 2006. godini koje je usvojila Vlada Federacije i procjenama Federalnog zavoda, bazirane na ostvarenju prihoda i rashoda u periodu januar-septembar 2005. godine. Federalni zavod je dostavio Finansijski plan Federalnom ministarstvu finansija. Federalni ministar finansija nije predložio Izmjene i dopune na Finansijski plan.

Parlament Federacije je razmatrao finansijske planove izvanbudžetskih fondova za 2006. godinu zajedno sa donošenjem Budžeta Federacije BiH ali isti nisu objavljeni niti je Federalni zavod dobio saglasnost od Parlamenta FBiH na Finansijski plan. Odlukom o izmjenama Finansijskog plana Federalnog zavoda, od 16. 10. 2006. godine, utvrđen je novi iznos prihoda i rashoda na ukupno 1.043.961.185 KM. Izmjene Finansijskog plana su izvršene zbog povećane redovne naplate doprinosa, aktivnosti u 2006. godini po Zakonu o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje te uplatama iz Budžeta FBiH za subvencije troškova po osnovu uvođenja PDV.

4.3.2 Izvršenje finansijskog plana

Federalni zavod je u finansijskom izvještaju (Račun prihoda i rashoda) za 2006.godinu, iskazao višak prihoda nad rashodima u iznosu od 26.969.922 KM.

a) *Prihodi*

Federalni zavod je za 2006. godinu iskazao prihod u ukupnom iznosu od 1.002.986.143 KM od čega su:

• Prihodi od doprinosa	970.007.829 KM
• Prihodi od iz ranijih godina, po Zakonu	10.140.915 KM
• Potpora za vojne penzije po Uredbi	2.230.850 KM
• Ostali prihodi	2.833.298 KM
• Grant za subvencioniranje troškova	17.738.251 KM

Prihodi od doprinosa naplaćeni su u iznosu od 970. 007.829 KM i veći su za 15% u odnosu na 2005. godinu a 2 % su veći u odnosu na Finansijski plan. Izvršena je provjera naplate ovih prihoda, uvidom u promet depozitnih računa i pomoćne evidencije naplaćenih prihoda po obveznicima uplate.

Federalni zavod poduzima mjere naplate prihoda od doprinosa; boljim praćenjem evidencija po obveznicima uplata te povremenim eksternim pregledom kod obveznika uplate doprinosa. Iako ovaj oblik nadzora ima ograničene mogućnosti, efekti rada su značajni, sa stanovišta utvrđivanja neizmirene obaveze iz osnova doprinosa, kod obveznika uplate, ali i same naplate. Ističemo aktivnosti u Odjeljenju za finansije Kantonalne administrativne službe Sarajevo na utvrđivanju i naplati doprinosa putem eksternog pregleda. Mišljenja smo da nadzorom treba obuhvatiti i ostale obveznike uplate, za lica koja su osigurana u određenim okolnostima prema Odluci... («Sl. novine FBiH» broj: 46/ 02).

Menadžment Federalnog zavoda je posvetio pažnju saradnji sa Poreznom upravom FBiH; radi bolje naplate doprinosa. Porezna uprava je, ovlaštena za kontrolu obračuna i uplate doprinosa te prisilnu naplatu javnih prihoda. Rezultati naplate doprinosa, po ovom osnovu, još uvijek, nisu zadovoljavajući za Federalni zavod.

Prihodi iz ranijih godina (od doprinosa), naplaćeni su u iznosu od 10.140.915 KM po Zakonu o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih a neneplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje (“Sl.novine FBiH”broj: 25/ 06). Za primjenu ovoga zakona, Upravni odbor Federalnog zavoda donio je Uputstvo o postupku izmirenja duga po osnovu doprinosa za mirovinsko/penzijsko osiguranje, a menadžment je organizirao rad i nadzor nad izvršenjem. Prijem, evidentiranje i obradu prijave po Zakonu vrše kantonalne administrativne službe Federalnog zavoda, a kompletiranu dokumentaciju sa zapisnikom o utvrđenoj obavezi, potpisanim od strane dužnika, dostavljaju Komisiji, u Središnjoj administrativnoj službi. Prije potpisa sporazuma od strane direktora Federalnog zavoda, ocjenu valjanosti daje interna revizija Federalnog zavoda. Prema podacima ove komisije, u periodu od oktobra 2006. godine do 30. 04. 2007. godine, potpisani su sporazumi o izmirenju duga sa 46 dužnika, kojima je utvrđen stvarni dug od 25.151.380 KM, popust po Zakonu, od 6.162.600 KM, te iznos duga za uplatu od 18.988.780 KM. Sporazumom je utvrđeno da se dužnik obavezuje dugovanje izmiriti jednokratnom uplatom uz popust, po kom osnovu je u 2006. godini, naplaćeno 10.140.915 KM. Do 30. 04. 2007. godine, Federalni zavod je prioritarno rješavao prijave dužnika za doprinose, sa ponuđenom jednokratnom uplatom. Prema obrazloženju ovlaštene osobe iz Komisije, u narednom periodu će se rješavati i prijave dužnika sa ponuđenim izmirenjem dugovanja reprogramiranjem duga, odgođenim ili obročnim plaćanjem uz obavezno prilaganje instrumenata osiguranja plaćanja. Posebna pažnja će se usmjeriti provjeri ponuđenih instrumenata osiguranja plaćanja.

Ostali prihodi, najvećim dijelom se odnose na sljedeće:

- | | |
|---|-------------------|
| • Prihodi od kamata na depozite | 472.751 KM |
| • Prihodi od refundacije mirovina po međunarodnim ugovorima | 1.084.679 KM |
| • Prihodi od preplata (preužitka) mirovina, po poravnanju | 228.778 KM |
| • Prihodi od izdavanje uvjerenja | 863.531 KM |
| • Prihodi od pružanja usluga | 132.936 KM |

Iz Budžeta FBiH, naplaćena su namjenska sredstva od 17.738.251 KM za subvencioniranje dijela povećanih troškova, određenim kategorijama penzionera, zbog uvođenja poreza na dodatnu vrijednost.

Radi se o transferu sredstava koja imaju karakter socijalne pomoći. Ističemo da je nakon obračuna korisnika subvencije, utvrđen više primljeni iznos od 192.203 KM, koji je vraćen u Budžet FBiH, februara 2007. godine.

b) Rashodi

Rashodi i izdaci Federalnog zavoda iznose 977.116.117.KM, što je u odnosu na planirana sredstva za ove namjene manje za 66.845.068 KM ili 6,41%. Tekuće rashodi čine 99,89% ili 976.016.221 KM, ukupnih rashoda i izdataka, dok kapitalni izdaci iznose 1.099.896 KM ili 0,11%.

Tekući rashodi se odnose se na rashode penzija, rashode (izdatke) za subvencije po osnovu uvođenja PDV, te rashode Stručnih službi Federalnog zavoda. Strukturu tekućih rashoda dajemo u sljedećem pregledu:

- | | |
|--|------------------------|
| 1. Rashodi neto penzija | 913.242.608 KM |
| 2. Rashodi –naknade za fizičku onesposobljenost | 854.303 KM |
| 3. Doprinosi za zdravstveno osiguranje penzionera | 10.709.073 KM |
| 4. Troškovi distribucije penzija | 5.586.048 KM |
| 5. Ukupno rashodi penzija | 930.392.032 KM |
| 6. Subvencije po osnovu uvođenja PDV | 17.547.161 KM |
| 7. Bruto plaće i naknade zaposlenih | 20.093.957 KM |
| 8. Ostali materijalni troškovi i usluge | 7.983.071 KM |
| 9. Ukupno rashodi Stručnih službi Federalnog zavoda | 28.077.028 KM |
| 10. Sveukupno rashodi Federalnog zavoda MIO/PIO | 976.016.221 KM. |

Uredbom o povoljnijim uvjetima za stjecanja prava na starosnu penziju vojnih osiguranika, i Zakonom o službi u vojsci Federacije BiH date su pogodnosti za određene kategorije osiguranika, koji pravo ostvaruju po povoljnijim uvjetima, a osiguranje sredstva za isplatu tih penzija uređeno je Uredbom. Iz Budžeta Federacije BiH, za isplatu penzija koje se ostvaruju po Uredbi, doznačeno je u 2006.godini 2.230.850 KM, a ukupno potraživanja Federalnog zavoda iz navedenog osnova, sa stanjem 31. 12. 2006. godine iznosi 62.797.913 KM. Penzije po Uredbi, obračunate su i isplaćene su iz sredstava (na teret rashoda) Federalnog zavoda. a nedostajuća sredstva su imala negativan odraz na likvidnost i sporiji rast penzija. U Budžetu Federacije BIH za 2006. godinu, planirano je za penzije po Uredbi o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika, samo 2.230.850 KM iako je Federalni zavod redovno dostavljao obračune potrebnih sredstava za ove namjene, počev od septembra 2004. godine. Upravni odbor i menadžment Federalnog zavoda poduzimali su i u 2006. godini, odgovarajuće aktivnosti za naplatu potraživanja po Uredbi. U Budžetu Federacije BiH za 2007.godinu, planirano je 63.500.000 KM, u tekućim grantovima,-Transfer za PIO/MIO- refundacija isplaćenih penzija vojnika, penzionisanih po povoljnijim uvjetima. Prema Odluci Vlade FBiH transfer se treba izvršiti u četiri mjesečne tranše, april- juli 2007. godine. Broj vojnih penzionera po Uredbi, prema podacima Federalnog zavoda iz septembra 2006. godine, je 4.621, sa prosječnom penzijom od 506,64 KM.

U Izvještaju o radu Federalnog zavoda za 2006. godinu navedeno je da je broj korisnika penzija u decembru 2006. godine 314.462 ili 2,54% više u odnosu na isti period 2005. godine, (306.681) ali je za 1,23% manje od planiranog broja korisnika, (318.400). Struktura korisnika penzija iz decembra 2006. godine je sljedeća:

1. starosne penzije 130.425 sa prosječnim iznosom od 314,59 KM,
2. invalidske penzije 71.144 sa prosječnim iznosom od 221,03 KM,
3. porodične penzije 112.893 sa prosječnim iznosom od 212,91 KM.

Prosječna penzija isplaćena u decembru 2006. godine iznosila je 256,92 KM, što je 14,50% više u odnosu na prosječnu penziju iz decembra 2005. godine, (224,38 KM).

Prosječno isplaćena penzija iz redovne isplate za 2006. godinu, iznosi 237,97 KM što je za 8,10% veća od prosječno isplaćene penzije za 2005. godinu (220,13 KM).

Najnižu penziju od 189,00 KM primilo je 114.631 penzionera, što je 36,45% od ukupnog broja dok je najvišu od 1.164,14 KM primilo 340 penzionera.

U skladu sa naplaćenim prihodima od doprinosa Upravni odbor Federalnog zavoda, je za svaki mjesec, utvrdio koeficijent za isplatu penzija i to: 1,21% za period 01. 01. do 31. 05., 1,25% za period 01. 06. do 30.09., 1,31% za period 01. 10. do 30. 11. i 1,35% za period 01. 12. do 31. 12. 2006. godine.

Prilikom određivanja mjesečnog koeficijenta za isplatu penzija, Federalni zavod nije sagledavao moguće utjecaje na rashode iz sporova u toku, niti je procijenio naplativost iskazanih potraživanja.

U novembru 2006. godine, Vlada Federacije BiH, donijela je Odluku o prestanku važenja Odluke o određivanju visine zajamčene, najniže i najviše penzije («Sl.novine FBiH» broj: 73 /06.)

Poboljšanjem likvidnosti u Federalnom zavodu, stvoreni su uslovi da se penzije isplaćuju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju. Upravni odbor Federalnog zavoda donio je Odluku o utvrđivanju visine najniže, zajamčene i najviše penzije.

Pregled iznosa najniže, zajamčene i najviše penzije, po Odluci Vlade FBiH, koja je važila do kraja novembra 2006. godine, i po Odluci Upravnog odbora Federalnog zavoda za decembar 2006. godine:

Penzije	Iznos po Oduci Vlade iz 2002.god.	Iznos po koeficijentu za XII/ 06.- 1,35	Iznos po Odluci UO za XII/06.	Iznos po koefic. za XII/06-1,35	Indeks 5/3
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Najniža	140,00 KM	189,00 KM	140,00 KM	189,00 KM	100,00
Zajamčena	155,08 KM	209,36 KM	179,50 KM	242,32 KM	115,74
Najviša	633,22 KM	854,85 KM	1.164,14 KM	1.164,14 KM	136,18

Od 2002. godine, reorganizacijom dva ranija nosioca osiguranja u jedinstven Federalni zavod za MIO/PIO, Vlada FBiH, donijela je Odluku o određivanju visine najniže (140,00 KM), zajamčene (155,08 KM) i najviše penzije (633,22 KM).

U skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, usklađivanje penzija se vrši mjesečno, po potrebi, na osnovu sredstava naplaćenih za isplatu penzija. Od decembra 2006. godine, počela je primjena Odluke Upravnog odbora Federalnog zavoda o određivanju visine najniže, zajamčene i najviše penzije, po kojoj najniža penzija iznosi 140,00 KM, zajamčena 179,50 KM i najviša 1.164,14 KM. Prema Zakonu, najniža i zajamčena penzija utvrđuje se prema prosječnoj penziji isplaćenoj u decembru prethodne godine a osnov za obračun najviše penzije je prosječna plaća isplaćena u decembru prethodne godine. Najniža penzija, ne može biti manja od 60%, od prosječne penzije isplaćene u decembru prethodne godine (224,38 KM x 60%= 134,63 KM. Odlukom Upravnog odbora, najniža penzija je utvrđena u iznosu 140,00 KM, odnosno zadržana je na dosadašnjem nivou. Zajamčena penzija ne može biti manja od 80% od prosječne penzije isplaćene u decembru prethodne godine (224,38 KM x 80%= 179,50 KM), i utvrđena je u ovom iznosu. Saglasno Zakonu, najviša penzija sa svim dodacima kod određivanja ne može iznositi više od iznosa prosječne plaće isplaćene u decembru prethodne godine, uvećane dva puta. Prosječna plaća u Federaciji BiH, za decembar 2005. iznosi 582,07 KM, a uvećana dva puta iznosi 1.164,14 KM. Na ovako utvrđenu penziju, Federalni zavod ne primjenjuje povećanje isplatnog koeficijenta u toku godine.

U decembru 2006. godine, 340 korisnika primilo je najvišu penziju od 1.164,14 KM. Povećanjem isplatnog koeficijenta, povećava se broj korisnika najviše penzije, jer za sve one koji primaju penziju manju od iznosa najviše, primjenjuje se isplatni koeficijent, ali samo do iznosa najviše penzije. Ovakvim načinom izračuna i isplate, najviše penzije su limitirane cijelu (tekuću) godinu. **Odredbe člana 51 Zakona o PIO, u vezi usklađivanja penzija (mjesečno, po potrebi), odnose se na sve penzije utvrđene Zakonom.**

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da analizira primjenu Odluke, u vezi usklađivanja najviše penzije u toku godine, saglasno odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, te eventualno, predloži Upravnom odboru njenu izmjenu i dopunu..

U 2006. godini iz Budžeta Federacije BiH, a na osnovu Odluke Vlade FBiH doznačena su sredstva Federalnom zavodu za subvencioniranje troškova po osnovu uvođenja PDV penzionerima koji primaju penziju do 200 KM. Ovi penzioneri su primali mjesečno po 10 KM i na svakom čeku su bile posebno iskazani iznosi po ovom osnovu. U 2006. godini, u prosjeku je za subvencioniranje troškova po osnovu uvođenja PDV primalo 145.533 penzionera.

Doprinos za zdravstveno osiguranje korisnika penzija u 2006. godini iznosi 10.709.073 KM. Obračunava se po stopi od 1,2%, na osnovu Zaključka Vlade FBiH iz 2003. godine. Zakonski postupak određivanja stope nije proveden. **Ističemo da su sredstva prikupljena na ovaj način nedovoljna za zdravstvenu zaštitu penzionera**, a posebno za korisnike penzija Federalnog zavoda koji imaju prebivalište van BiH, u republikama bivše SFRJ.

Naknade za fizičku onesposobljenost za 2006. godinu, obračunate su u iznosu od 854.303 KM. U skladu sa Zakonom o vrstama i procentima fizičke onesposobljenosti, stručnu ocjenu fizičke onesposobljenosti daje Institut za medicinsko vještačenje Sarajevo, koji je do 10. 08. 2006. godine bio u sastavu Federalnog zavoda, organizovan kao Sektor za ocjenjivanje radne sposobnosti. Na osnovu Uredbe o postupku medicinskog vještačenja i osnivanju Instituta za medicinsko vještačenje, Upravni odbor Instituta za medicinsko vještačenje je 30. 08. 2006. godine, donio Odluku o preuzimanju zaposlenika, kojom su preuzeti u radni odnos svi zaposlenici Sektora za ocjenjivanje radne sposobnosti. Prema ocjeni menadžmenta Federalnog zavoda, izdvajanje ovog sektora, imaće za posljedicu veće rashode za ocjenjivanje radne sposobnosti. Ističemo da je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, Presudom od 03. oktobra 2006. godine, ("Sl. novine FBiH" broj: 73/06.), utvrdio da je Uredba o postupku medicinskog vještačenja i osnivanju Instituta za medicinsko vještačenje ("Sl. novine FBiH" broj: 17/06.), u nesaglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Kao prijelazno rješenje, data je mogućnost da se u roku od šest mjeseci zakonom uredi materija koja je regulisana osporenim Uredbom, a u ostavljenom roku, može se primjenjivati Uredba.

Rashodi Stručnih službi Federalnog zavoda

Bruto plaće i ostale naknade zaposlenim iznose ukupno 19.906.411 KM i manje su za 0,96% u odnosu na Finansijski plan, što čini 2,04% tekućih rashoda. Bruto plaće i naknade plaća zaposlenim iznose 14.646.372 KM a ostvarene su u okviru planiranih veličina. Obračun i isplata plaća vršena je prema Privremenom Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta i Pravilniku o radu Federalnog zavoda.

Ukupni rashodi Stručnih službi Federalnog zavoda (28.077.028 KM) čine 2,87% tekućih rashoda. Treba reći da, osim bruto plaća i naknada zaposlenim, u rashodima Stručnih službi sadržani su i materijalni troškovi i usluge koji su u direktnoj funkciji obračuna i isplata penzija: obrasci, papir, kompjuterske usluge i drugi troškovi.

Metodom uzorka, izvršena je provjera obračuna plaća, naknada za topli obrok, regresa za godišnji odmor, ostalih dodatnih primanja, naknada članovima Upravnog odbora i Nadzornog odbora, poštanskih troškova za isplatu penzija, rashodi za obrasce i papir, rashodi za konverziju kod isplata u stranoj valuti, usluge instituta. Nisu utvrđene nepravilnosti.

Rashodi za kompjuterske usluge, (kao dio rashoda Stručnih službi) evidentirani su u iznosu od 2.134.373 KM, od čega se na usluge ERC «ZIPO» Sarajevo, odnosi 1.860.390 KM a «Medijum informatika» Velika Gorica, 249.500 KM. Upravni odbor Federalnog zavoda redovno prati situaciju sa informatičkim uslugama, koje rade druga pravna lica; imajući u vidu sve okolnosti i rizike. Ističemo da ERC «ZIPO» d.o.o. Sarajevo, i dalje pruža usluge bez zaključenog ugovora sa Federalnim zavodom, te da je cijena usluge sporna. Mjesečni iznos fakturiranih usluga po predračunima od strane ERC «ZIPO» je oko 240.000 KM do 280.000 KM, dok je prema odlukama Upravnog odbora priznato 129.000 KM uvećano za 26.000 KM za održavanje sistema. Izbor dobavljača za pružanje ovih usluga nije izvršen po Zakonu o javnim nabavkama.

Smatramo da su evidentirani rashodi za informatičke usluge, pružene od strane ERC «ZIPO», visoki i da nisu odraz tržišnog nadmetanja.

4.4. Ostali nalazi

4.4.1 Matična evidencija

Matična evidencija ima poseban značaj za ostvarivanje funkcija Federalnog zavoda. Kantonalne administrativne službe, saglasno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, imaju, u okviru Sektora za ostvarivanje prava, Odsjek za matičnu evidenciju. Najveći dio aktivnosti ovog odsjeka je vođenje evidencije o uplatama doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, izrada i kontrola prijava M-4. Doneseno je Uputstvo i urađene procedure za rad u Matičnoj evidenciji.

Prema podacima Federalnog zavoda, u 2006. godini, kantonalne administrativne službe su zaprimile 206.601 prijava M-4, izvršile vizuelnu kontrolu i dostavile ERC-u na unos. Utvrđena su 524 dupla matična broja, kroz postupak objedinjavanja podataka na jedan matični broj i poništavanje slogova u bazi podataka.

Revizijom smo utvrdili da Federalni zavod i dalje ne vrši nadzor-provjeru konačnog unosa podataka iz obrasca M-4, koji se radi u ERC «ZIPO» d.o.o. Sarajevo, pa nisu eliminirani mogući rizici iz ovog posla. Prema Zakonu o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja («Sl.novine FBiH» broj: 42/04), **podatke o stažu osiguranja i plaći, kontrolira nositelj osiguranja i unosi ih u matičnu evidenciju iz prijave.**

Menadžment Federalnog zavoda je obavezan identificirati rizike (i) iz ovog osnova, te uspostaviti kontrolu nad njima.

4.4.2 Pokrenuti sporovi protiv Federalnog zavoda

1. Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske podnio je tužbu radi naknade štete zbog isplaćenih penzija za oko 38.000 penzionera u vremenskom periodu od 01. 10. 2004. do 31. 08. 2006. godine. koju su, po navodima tužitelja, penziju ostvarili u Federaciji BiH do 30. 04. 1992. godine, a isplata vršene od strane Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske. Tužbeni zahtjev je podnesen 14. 04 2005. godine na iznos od 21.614. 386 KM. Postupak nije okončan do kraja 2006. godine, i proteže se u 2007. godini. Radi utvrđivanja tužbenog potraživanja, koje je tužitelj u navedenom povećao na 165.314.043 KM, bilo je određeno vještačenje, rezultat kojeg je iznos od 118.958.917 KM, kojemu je prigovoreno, pa je Sud odredio novo vještačenje. Tužbeni zahtjev osim naknade tužbenog potraživanja, zakonskih kamata i troškova postupka, navodi da se preuzmu penzioneri koji su ostvarili pravo na penziju do 30. 04. 1992. godine, na teritoriji sadašnje Federacije BiH, a penziju primaju na teret Fonda PIO RS. Osnov za navedeno tužilac navodi prestanak primjene Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja zaključenog 2000. godine između Javnog fonda PIO Republike Srpske, Društvenog fonda PIO BiH i Zavoda MIO Mostar (u navedenom Sporazumu nosioci osiguranja su uredili način isplate penzija ostvarenih do 30. 04. 1992. godine, kao i isplatu penzija ostvarenih poslije navedenog perioda.)

2. U toku je sudski postupak pokrenut od strane Elektronsko računskog centra zdravstva i penzijskog osiguranja d.o.o. Sarajevo(ERC ZIPO) protiv Federalnog zavoda, s tim što je tužbeni zahtjev iz tužbe od 24. 12. 2004. godine sa iznosa od 3.582.776 KM povećan na 6.258.600 KM i to podneskom tužitelja od 08 03. 2007. godine, uz zateznu kamatu. ERC «ZIPO» nastavio je pružati informatičke usluge, i ispostavljao fakture, bez potpisanog ugovora sa Federalnim zavodom, a Federalni zavod je plaćao ove usluge i u 2006.godini, prema odluci Upravnog odbora u iznosu od 155.000 KM mjesečno.

Po ovom sporu, prethodno je provedena medijacija, ali dogovor nije postignut, jer prijedlog ERC-a «ZIPO» u vezi cijene, nije prihvaćen od strane Upravnog odbora Federalnog zavoda, te je donesena Odluka od 26. 03. 2006. godine, da se po ovom predmetu, nastavlja sudski postupak.

3. U 2006. godini podnesene su tužbe protiv Federalnog zavoda, od strane zaposlenika, a predmet tužbe su potraživanja iz radnog odnosa. Spajanjem dva ranija nosioca osiguranja u jedinstven Federalni zavod, (01. 01. 2002. godine), obračun i isplata plaća se vršila prema općim aktima zatečenih nosioca osiguranja, kako su stečena, do donošenja općih akata o sistematizaciji radnih mjesta i vrijednosti posla na nivou Federalnog zavoda, koji je donesen i primjenjuje se od 01. 04. 2005. godine. Neki zaposlenici ranijeg nosioca osiguranja DF PIO BiH, podnijeli su tužbe zbog obračuna i isplate plaća koja se vršila prema općim aktima zatečenih nosioca osiguranja, a koji su neujednačeni u pogledu visine plaće.

Po ovom osnovu, ukupno tužitelja je 355, a tuženi iznos je 4.006.681 KM bez obračunatih kamata i troškova postupka. Napominjemo de je Vrhovni sud Federacije BiH u postupku revizije po istom osnovu za spor, preinačio presudu Županijskog suda u Mostaru, na način da se revizija tuženog usvaja, drugostupanjska presuda preinačava tako što se žalba tužitelja odbija i prvostupanjska presuda potvrđuje. Radi se o dvojici zaposlenika kojima je isplaćen dosuđeni iznos sa kamatama i troškovima postupka u iznosu od 50.762 KM. Navedeni radnici uputili su apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine

4. Zajednička tužba od strane 108 penzionisanih vojnih lica u skladu sa Uredbom o povoljnijim uslovima sticanja prava na starosnu penziju, smatraju da im pripada pravo na penziju u visini koja je utvrđena rješenjem i koja je veća od iznosa najveće penzije koja je limitirana Zakonom. Razlika od limitiranog iznosa penzija, odnosno iznosa koji je isplaćen ovim penzionerima, do visine utvrđene u rješenjima. Postupak nije završen, a prema dobivenim izvještajima Federalnog zavoda, utuženi iznos je oko 1.620.000 KM.

5. Osim navedenih tužbi protiv Federalni zavoda vode se i drugi sporovi na sudovima u Federaciji BiH, što se vidi iz pregleda datih od Kantonalno administrativnih službi Federalnog zavoda, a odnose se na utvrđene visine penzija, preplate penzija, radno pravni sporovi, kao i drugi sporovi.

Iz navedenih pregleda uočili smo da nema jedinstvenog vođenja evidencija o sudskim sporovima u kantonalno administrativnim službama, niti objedinjenog u Središnjoj službi Federalnog zavoda. U priručnim evidencijama nema jasnog pregleda šta i koliko je riješeno u korist, a šta na teret Federalnog zavoda.

Smatramo da Federalni zavod treba znatno veću pažnju posvetiti pravnoj zaštiti sredstava Federalnog zavoda, da uredi evidencije sudskih sporova kako bi se jasno vidjelo koliko je predmeta podneseno, na koji iznos, od toga koliko je predmeta sa ukupnim iznosom riješeno u korist a koliko na teret Federalnog zavoda, a sve u cilju praćenja rada, troškova i procjene rizika po istom.

Federalni zavod nije evidentirao sporove vanbilansno, kao uvjetne obaveze, niti je procijenio (iskazao) njihov utjecaj na rashode odnosno smanjenje izvora sredstava, za 2006.godinu.

Potencijalne obaveze sa stanjem 31. 12. 2006. godine, nisu prezentirane ni u iskazima o ostalim finansijskim podacima, na pomoćnim obrascima, koji su određeni Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u Federaciji BiH, («Sl.novine FBiH»,broj: 17/05).

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da uredi evidencije sudskih sporova, izvrši knjiženje u vanbilansnoj evidenciji, procijeni i iskaže njihov mogući odraz na rashode (stalne izvore sredstava), a u godišnjem obračunu prezentira u računovodstvenim iskazima saglasno Pravilniku.

4.4.3 Javne nabavke

Postupak javnih nabavki u Federalnom zavodu vršen je prema internim aktima Pravilnikom o provođenju postupaka javnih nabavki, roba, vršenju usluga i radova i Pravilnikom o postupku direktnog sporazuma koji su usklađeni sa Zakonom o javnim nabavkama u BiH.

U 2006. godini Federalni zavod je u Finansijskom planu za 2006. godinu, planirao izdatke za nabavku stalnih sredstava u iznosu od 2.247.320 KM, a odnose se na adaptaciju i sanaciju poslovnih prostora i nabavku opreme.

Metodom uzorka provjerili smo poštivanje procedura otvorenog postupka kod adaptacije poslovne zgrade Federalnog zavoda u kome je smještena kantonalna administrativna služba u Mostaru u iznosu od 152.811 KM, adaptacija poslovnih prostora u Tuzli u iznosu od 32.777 KM, Srebreniku u iznosu od 11.576 KM i Novom Travniku u iznosu od 71.145 KM.

Isto tako, za dio otvorenog postupku za nabavku roba, uredskog, potrošnog materijala, sanitarija, ribona, tonera i nabavku obrazaca za potrebe Federalnog zavoda provjerili smo Lot 5 –nabavka obrazaca za potrebe Federalnog zavoda..

Kod provedenog postupka putem konkurentskog zahtjeva, pregledali smo nabavku digitalnog projektora za potrebe rada Federalnog zavoda. Dostavljene su tri ponude i izabran je najuspješniji ponuđač sa ponudenom cijenom od 3.260 KM sa kojim je zaključen ugovor.

Postupak dodjele ugovora putem direktnog sporazuma, proveden je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Revizijom procesa javnih nabavki nismo uočili nepravilnosti u provođenju procedura nabavki utvrđenih Zakonom o javnim nabavkama.

4.4.4 Registracija penzionera Federalnog zavoda

Radi ažuriranja evidencije o penzionerima, a na osnovu Odluke Upravnog odbora Federalnog zavoda, u periodu od 20. 11. 2006. do 15. 02. 2007. godine, obavljena je registracija penzionera Federalnog zavoda putem «potvrda o životu», sa prebivalištem u Federaciji BiH.

Za sve Kantonalne administrativne službe štampane su »potvrde o životu« i spiskovi korisnika penzija prema općinama prebivališta, a ukupan broj penzionera koji su trebali pristupiti registraciji je 289.068. Kroz provedenu registraciju utvrđeno je da se registraciji nije uredno odazvalo 8.259 korisnika, a da je 937 penzionera umrlo.

Od marta 2007. godine, privremeno se gasi isplata penzija za 8.259 korisnika. Ovaj broj nije konačan, a finansijski efekti registracije penzionera po Federalni zavod, moći će se sagledati nakon proteka roka zastare iz člana 104. Zakona o PIO/MIO.

Rezultati popisa-registracije penzionera, ukazuju na potrebu poboljšanja sistema internih kontrola; provjerom korisnika penzija kojima se isplata vrši putem banaka i pošte. Jedan od načina za sprječavanje nezakonitih korisnika penzija je da se registracija vrši u kraćem periodu, nego do sada

4.4.5 Isplaćene zaostale penzije iz 2000. godine

U 2006. godini, doznačeno je iz Budžeta FBiH, iznos od 21.000.000 KM na ime obračunatih, neisplaćenih penzija iz decembra 2000. godine. Ovim su izmirene obaveze Federacije BiH, za neisplaćene penzije za oktobar, novembar i decembar 2000. godine, koje su prema Zakonu o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđene u iznosu od 129 miliona KM, («Službene novine FBiH» broj: 66/04.)

Navedeni primitak sredstava Federalni zavod nije prezentirao u iskazima o ostalim finansijskim podacima, iako je to obaveza prema Pravilniku o finansijskom izvještavanju.

4.4.6 Sredstva na ime doprinosa za PIO, zaposlenika bivše Obavještajno sigurnosne službe FBiH

Odlukom Vlade FBiH, od 14. novembra 2006. godine, o utrošku neutrošenih sredstava za izmirenje dugovanja po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenika bivše Obavještajno-sigurnosne službe Federacije Bosne i Hercegovine, («Sl. novine FBiH» broj: 73/06.), određeno je da se iz neutrošenih sredstava Federalnog zavoda za PIO, doznačenih bivšem Društvenom fondu PIO BiH-Sarajevo, odobrava utrošak sredstava u iznosu od 1.625.531,14 KM, za izmirenje dugovanja po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, zaposlenika bivše Obavještajno sigurnosne službe FBiH.

Obaveza za navedena, neutrošena sredstva, nije iskazana u računovodstvenim evidencijama Federalnog zavoda.

4.4.7 Razlika doprinosa na plaće Vojske FBiH, iz perioda 1998.-2000. godina

U evidencijama Federalnog zavoda, (računovodstvenim i pomoćnim), nisu iskazana potraživanja od Federalnog ministarstva odbrane po osnovu razlike doprinosa za PIO, zbog obračuna i uplate doprinosa po umanjenim stopama, saglasno Odlukama Vlade FBiH. Na bazi podataka o isplaćenim plaćama, sadržanim u podnesenim obrascima M-4, u Federalnom zavodu je sačinjen obračun, (utvrđen iznos) manje uplaćenih doprinosa do pune stope, za obje komponente Vojske FBiH. Tako utvrđena razlika doprinosa do pune stope, za period 1998.-2000. godine, iznosi 159.470.526 KM, što je saglasno sa podacima kod Federalnog ministarstva odbrane, od 25. 12. 2001. godine.

Imamo saznanja da su ove obaveze kod Federalnog ministarstva odbrane, otpisane 2005. godine, (u vezi Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije BiH), prije prelaska Ministarstva na nivo BiH.

Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije BiH, nije jasno definirana obaveza po ovom osnovu.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da preispita i usaglasi navedene razlike doprinosa, sa nadležnim institucijama.

4.5. Gotovina i kratkoročna potraživanja

4.5.1 Gotovina

Finansijsko poslovanje Federalnog zavoda se obavljalo preko transakcijskih računa otvorenih kod osam poslovnih banaka, a naplata javnih prihoda (doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje) se vrši na depozitne račune otvorene kod tri poslovne banke.

Sa stanjem 31. 12. 2006. godine, u bilansu stanja Federalnog zavoda, iskazana je gotovina u iznosu od 82.637.737 KM a odnosi se na

- | | |
|-------------------------|---------------|
| • Računi kod banaka | 82.622.911 KM |
| • Gotovina u blagajnama | 14.826 KM |

Realnost novčanih sredstava potvrđena je izvodima kod poslovnih banaka sa stanjem 31. 12. 2006. godine, i popisom gotovine u blagajnama.

4.5.2. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja sa stanjem na dan 31. 12. 2006. godine iskazana u bilansu stanja u iznosu 77.123.785 KM, čiju strukturu dajemo u slijedećem pregledu:

- | | |
|---|---------------|
| • Potraživanja za izvršene usluge | 330.012 KM |
| • Potraživanja za isplaćene penzije po Uredbi... | 62.797.913 KM |
| • Potraživanja za preplaćeni porez na dobit Instituta, iz 2003.godine | 71.683 KM |
| • Potraživanja za kamatu | 55.079 KM |
| • Potraživanja za date pozajmice | 300.000 KM |
| • Potraživanja od «Hercegovačke banke»d.d. u privremenoj upravi | 13.535 475 KM |
| • Ostala potraživanja | 33.323 KM |

Potraživanja za kamatu, od 55.079 KM naplaćena su u januaru 2007. godine, a izmirenje potraživanja po Uredbi, 62.797.913 KM, planirano je u Budžetu Federacije BiH za 2007. godinu. Ostatak potraživanja iz ovog pregleda 14.270.793 KM, cijenimo sa visokim rizikom naplate. Komisija za popis je «obrazložila» porijeklo i strukturu potraživanja bez sagledavanja realnosti naplate, osim iznosa od 5.649 KM, kojeg je predložila za otpis. Ističemo da nenaplaćena potraživanja od 14.270.793 KM imaju izravnog odraza na likvidnost Federalnog zavoda i nerealno iskazan ukupan višak prihoda nad rashodima sa stanjem 31. 12. 2006. godine. U skladu sa računovodstvenim propisima (Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH, Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja), ova potraživanja se ne mogu vrednovati kao tekuća sredstva jer potiču iz ranijih godina, 2001. i 2002.

Upravni odbor Federalnog zavoda je razmatrao Javni poziv za prijenos i isplatu depozita deponentima i štedišama Hercegovačke banke d.d. Mostar u Privremenoj upravi, od 06.jula 2006. godine, upućen od strane VABA Banke. Dana 30. 10. 2006. godine, donio je Odluku o prihvatanju druge opcije iz Javnog poziva, ali o tome nije potpisan sporazum sa Bankom.

Federalni zavod nije vršio vrednovanje potraživanja, ispravkom vrijednosti na teret stalnih izvora sredstava, za dio potraživanja čija je naplata neizvjesna ili odgođena na duži rok. Zbog toga, za iznos od 14.270.793 KM, ne možemo potvrditi da su sredstva realno vrednovana i iskazana u bilansu stanja 31. 12. 2006. godine.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da provjeri postupke do sada poduzetih mjera i aktivnosti u vezi naplate, uz procjenu realnosti i ročnosti iskazanih potraživanja.

U Elaboratu o popisu sredstava i izvora sredstava, sa stanjem 31. 12. 2006. godine, nisu iskazana potraživanja po osnovu preplata penzija koja se vode vanknjigovodstveno, u Kantonalnim administrativnim službama, niti su obrazloženi razlozi nastanka ovih štetnih pojava po Federalni zavod. U Pregledu sudskih sporova, kod KAS Zenica, u dijelu koji se odnosi na utužena potraživanja za preplate (isplate nezakonitim korisnicima) penzija, navedeno je 176 osoba na ukupan iznos oko 171.000 KM.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda poboljšanje sistema internih kontrola na suzbijanju i otkrivanju nezakonitih korisnika penzija.

4.6. Stalna sredstva

Sa stanjem na dan 31.12.2006.godine, u bilansu stanja Federalnog zavoda, nabavna vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu 66.872.301 KM, ispravka vrijednosti 15.472.150 KM i sadašnja vrijednost 51.400.151 KM. Na građevinske objekte odnosi se 53.202.8890 KM, od čega je nabavna vrijednost stanova iskazana je u iznosu 18.761.323 KM. U strukturi stalnih sredstava sadržana je oprema u iznosu od 11.871.031 KM, te sredstva u pripremi od 1.562.567 KM.

Uvidom u računovodstvene evidencije i knjigovodstvenu dokumentaciju, revizijom je utvrđeno sljedeće: U okviru stalnih sredstava -Sredstva u pripremi, iskazana je vrijednost zgrade u izgradnji, objekat «Šik-Ključ» Sarajevo, u iznosu od 1.562.567 KM. Komisija za popis nije utvrdila, provjerila stvarno stanje sa ovim sredstvima, budući su već više godina evidentirana kao sredstva u pripremi.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da se utvrdi stvarno stanje ovih sredstava iskazanih u bilanci stanja te provjeri da li su ispunjeni uslovi za njihovo priznavanje kao sredstvo.

U računovodstvenim evidencijama Federalnog zavoda, iskazana je vrijednost stanova od 18.761.323 KM. Identifikaciju i praćenje neotkupljenih stanova u vlasništvu Federalnog zavoda, radi posebna komisija. Prema tabelarnom pregledu kojeg je sačinila ova komisija, sa stanjem 31. 12. 2006. godine, broj neotkupljenih stanova (stambenih jedinica) je 675. Za određeni broj stanova nije iskazana vrijednost niti je vršena procjena, vrednovanje realnosti novčanog iskaza ove imovine kao bilančne pozicije. Zbog specifičnog imovinsko-pravnog karaktera stanova ali i još uvijek ne okončane identifikacije i drugih pravnih radnji, za sve neotkupljene stanove u vlasništvu Federalnog zavoda, ne možemo potvrditi da je iskazana vrijednost u bilanci realna.

Ističemo da je Federalni zavod, i u 2006.godini, nastavio aktivnosti na identifikaciji stanova (stambenih jedinica), a posao se, još uvijek ne može smatrati okončanim. Uvjeti i način vraćanja davaocu na korištenje, dodjela i prodaja stanova iz člana 13. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, uređeni su Zakonom o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova («Sl.novine FBiH» broj: 28/05.)

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda nastavak aktivnosti i potrebnih pravnih radnji na utvrđivanju stanova u vlasništvu, uz postupanje po Zakonu o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova.

U 2006. godini izvršena je nabavka stalnih sredstava u ukupnom iznosu od 1.099.896 KM od čega se na nabavku građevina- poslovnih prostora odnosi 558.510 KM a 510.926 KM na nabavku opreme. Izvršen je obračun i knjiženje amortizacije u iznosu od 968.579 KM, u skladu sa računovodstvenim propisima.

4.7. Kratkoročne obaveze i stalni izvori sredstava

4.7.1 Kratkoročne obaveze

U bilansu stanja Federalnog zavoda, iskazane su kratkoročne obaveze i kratkoročna razgraničenja u ukupnom iznosu od 66.063.211 KM od čega se najveći dio odnosi na:

- | | |
|--|----------------|
| • Obaveze prema pravnim licima | 1.002.473 KM, |
| • Obaveze u sporu | 908.713 KM, |
| • Obračunata obaveza iz 2000. godine | 300.000 KM, |
| • Ostale kratkoročne obaveze | 1.027.134 KM, |
| • Obračunati nenaplaćeni prihodi po Uredbi | 62.797.913 KM, |

Tim za reviziju je, metodom uzorka, provjerio ročnost i dokumentacionu osnovu navedenih obaveza:

Neizmirene obaveze prema dobavljačima (1.002.473 KM); uglavnom se odnose na usluge ptt., informatičke, te usluge za energiju i vodu. Navodimo sljedeće: JP BH-Pošta Sarajevo, za 12. 2006.godine (408.463 KM), ERC-ZIPO Sarajevo, za 12/2005.godine, (129.449 KM), HPT-Mostar (84.160 KM), “Medijum informatika”-Velika Gorica (41.800.KM) te rashode za utrošenu električnu energiju, vodu i gas za 12./06. godine. Iskazane obaveze prema dobavljačima izmirene su u 01./2007. godine.

Ostale kratkoročne obaveze odnose se na: Obaveze za izdvojena sredstva na računu, od privatizacije preduzeća (834.932 KM), popisana po uplatiocima, i obaveze za neisplaćene subvencije po osnovu PDV, (192.203 KM). Sredstva od privatizacije su na izdvojenom računu kod banke, a obaveze za neisplaćene subvencije, vraćene u Budžet FBiH, 06. 02. 07. godine.

Obračunati nenaplaćeni prihodi, (odnose se na obaveze Vlade FBiH po Uredbi o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika, su dokumentovani mjesečnim obračunima od 09. 2004. godine do 31. 12. 2006. godine.

Predbilansnim radnjama sa stanjem na dan 31. 12. 2006. godine, nisu obuhvaćene potencijalne obaveze iz sudskih sporova protiv Federalnog zavoda niti potraživanja za preplate penzija, koja nisu iskazana u računovodstvenim evidencijama.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da se godišnji popis sredstava i obaveza, te ostale predbilansne radnje kao značajan vid općih kontrola, vrši u skladu sa računovodstvenim propisima.

4.7.2 Stalni izvori sredstava

Ukupni Stalni izvori sredstava iskazani u bilanci stanja iznose 145.098.462 KM. Od ovog iznosa na izvore stalnih sredstava odnosi 51.330.771 KM, a 93.767.691 KM iskazano je kao neraspoređeni (kumulativni) višak prihoda nad rashodima sa stanjem 31. 12. 2006. godine.

Federalni zavod nema iskazane Izvore sredstava rezervi. Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, uređeno je da nosilac osiguranja izdvaja sredstva u stalnu rezervu dok ne dostigne iznos od 10% planiranih prihoda za tekuću godinu. **Federalni zavod je ostvario uslove za evidentiranje dijela Izvora sredstava rezervi po Zakonu, zbog čega, u suštini, nema neraspoređenog viška prihoda nad rashodima.** Istovremeno, iskazani neraspoređeni višak prihoda nad rashodima, od 93.767.691 KM nije u potpunosti «pokriven» likvidnim sredstvima zbog neizvjesne naplate potraživanja, od 14.270.793 KM i (najmanje) za taj iznos, višak prihoda, nije realan odnosno ne čini sredstva rezervi koja su u funkciji održavanja likvidnosti. Ukupno iskazani neraspoređeni višak prihoda nad rashodima, 31. 12. 2006. godine, od 93.767.462 KM ne možemo potvrditi ni zbog činjenice da nisu terećeni mogući rashodi (procijenjeni rizici) po sudskim sporovima protiv Federalnog zavoda.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da evidentira Izvore sredstava rezervi, u skladu sa Zakonom, te procijeni i evidentira moguće rizike, saglasno računovodstvenim propisima.

4.8. Vanbilansna evidencija

U vanbilansnoj evidenciji iskazana su sredstva Federalnog zavoda u ukupnom iznosu od 103.649.585 KM. Radi se o objektima i poslovnim prostorima koji nisu u posjedu ni poslovnoj funkciji Federalnog zavoda a izgrađeni su sredstvima ranijeg DF-PIO BiH ili SIZ- PIO BiH. Dom penzionera u Sarajevu i Bijaću je devastiran i nije zaštićen od daljeg gubljenja građevinske vrijednosti. Za ove objekte, Federalnom zavodu nije sporan posjed ali je i dalje sporno pravo raspolaganja, čak i poduzimanje mjera na zaštiti ovih objekata.

Federalni zavod je u 2006. godini, posvetio veliku pažnju aktivnostima na povratu objekata i prostora koji nisu u posjedu: «Dom penzionera» Tuzla, «Dom penzionera» Zenice, «Dom umirovljenika»-hotel «ERO» Mostar, «Dom penzionera»-hotel «Neum» u Neumu.

Presudama Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: Kž- 322/05. od 21. 07. 2006. godine i Kž- 463/03. od 10. 03. 2005. godine, vraćena je u vlasništvo Federalnom zavodu, zgrada «Doma umirovljenika» u Mostaru. Na osnovu toga, izvršeno je knjiženje u Zemljišno-knjižnom uredu u Mostaru, zgrade «Doma umirovljenika» u korist Federalnog zavoda za MIO/PIO. Upravni odbor Federalnog zavoda je zadužio menadžment da stupi u kontakt sa predstavnicima i organima upravljanja hotel «ERO» Mostar, sa ciljem sačinjavanja pripremnih radnji, za provedbu presude Vrhovnog suda FBiH. O ovome je u aprilu 2007. godine, dostavljena Informacija, Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike.

U vezi sa odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Federacije BiH («Sl. novine FBiH» broj 20/05.) i («Sl.glasnik BiH» broj 29/ 06.), Federalni zavod je u 2005.i 2006. godini, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (Komisiji za državnu imovinu), uputio prijedlog za izuzimanje od privremene zabrane raspolaganja domova penzionera u Sarajevu i Bijaću, radi poduzimanja aktivnosti za njihovo stavljanje u funkciju i zaštitu od daljnjeg devastiranja i propadanja.

Zbog specifičnosti ovog oblika imovine Federalni zavod se i ranije obraćao Vladi FBiH, sa upitom, uz Informaciju o imovini-nekretninama, i prijedlozima za pojedine objekte. Prema obrazloženju ovlaštene osobe, do sada nisu stigli odgovori u vezi ove imovine; ni od Komisije za državnu imovinu, ni od Vlade FBiH.

Imajući u vidu da je određena imovina koja je iskazana vanbilansno, vraćena u vlasništvo i dostupna Federalnom zavodu, da je njena vrijednost procijenjena (pouzđano izmjerena) od strane ovlaštenog procjenitelja, da je od te imovine izvjesna buduća korist, ispunjeni su uvjeti za njeno priznavanje kao sredstva, u bilansu stanja, saglasno Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Povrat imovine Federalnog zavoda, koja nije u posjedu, ostaje i dalje velika obaveza. Još se ne može smatrati okončanim, ni postupak identifikacije imovine: negdje se radi o pravu korištenja dijela određenih kapaciteta, neki objekti su potpuno srušeni, za neke je uništena dokumentacija ili nije odgovarajuća prema stvarnom stanju.

U vanbilansnoj evidenciji nije iskazan «Dom penzionera»-hotel «Neum» u Neumu. Od strane nadležnih organa, vrše se provjere postupka dokapitalizacije, (privatizacije) ovog objekta. Menadžment Federalnog zavoda obavještava Upravni odbor i Vladu FBiH o poduzetim radnjama na povratu imovine.

Preporučujemo menadžmentu Federalnog zavoda da, nakon provjere svih činjenica u vezi objekata i poslovnih prostora, evidentiranih vanbilansno, izvrši knjiženje u glavnoj knjizi, onih objekata, prostora koji ispunjavaju uvjete za priznanje kao sredstvo, u bilansu stanja.

4.9. IT sistem u Federalnom zavodu

Federalni zavod još uvijek nema jedan Informacioni sistem, kako je uređeno Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Federacije BiH, Statutom i Zakonu o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Matični podaci, obračun penzija, podrška kancelarijskom poslovanju iz osnova ostvarivanja prava na penziju u dijelu Federalnog zavoda iz ranijeg nositelja osiguranja Društveni fond PIO BiH-Sarajevo, vodi Elektronski računski centar zdravstva i penzijskog osiguranja ERC-«ZIPO» d.o.o. Sarajevo. Kod ovog ERC-a nalazi se i baza podataka za osiguranike i korisnike penzija te ostali podaci iz oblasti PIO-a za cijelu BiH, do 31. 03. 1992. godine. I dalje je, najvećim dijelom, uvjetovana dostupnost podataka za Federalni zavod, iz informacione baze smještene u ERC-«ZIPO».

Upravni odbor Federalnog zavoda je u 12. 2006. godine razmatrao radni materijal «Strategija reforme penzionog sistema u Federaciji kao i sredstva iz projekta «SITAP». Sredstva iz projekta «SITAP» namijenjena su za informatičku i telekomunikacijsku opremu, za ciljanu grupu uposlenih u Federalnom zavodu koji rade na informacionim tehnologijama.

Provedenom revizijom nismo vršili (novu) informatičku provjeru funkcioniranja dva odvojena IT sistema.

Uspostavom jedinstvenog informacionog sistema u Federalnom zavodu, stvorit će se osnovi za povećanje IT sigurnosti, brže i lakše korištenje baze podataka, znatno smanjenje rashoda ove vrste i eliminiranje rizika obrade istog poslovnog procesa u različitim softverskim rješenjima, a time će se poboljšati uslovi za efikasniju Internu kontrolu u svim segmentima rada.

5. ZAKLJUČAK

Provedenom revizijom u Federalnom zavodu, utvrdili smo da su završene aktivnosti na uspostavi organizacije rada prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji. Poboljšano je funkcioniranje internih kontrola u širem području matične evidencije i ostvarivanja prava na penziju, te kontroli obračuna i naplata doprinosa od obveznika uplate.

Federalni zavod je putem resornog ministarstva, izvještavao Vladu FBiH, o finansijskom položaju, neriješenim pitanjima imovine i informacionog sistema te tužbe protiv Federalnog zavoda, iz Republike Srpske.

Smatramo potrebnim, sačiniti analizu i procjenu potencijalnih obaveza iz sporova u toku, protiv Federalnog zavoda, uz pravna sredstva na zaštitu od ovih rizika.

Federalni zavod treba i dalje, uz pomoć Vlade FBiH, nastaviti aktivnosti na rješenu Informatičnog sistema, u skladu sa Zakonom o organizaciji PIO FBiH.

Trajna obaveza su aktivnosti na naplati doprinosa od svih obveznika uplate, uz saradnju sa Poreznom upravom na identifikacije obveznika i bolje naplate doprinosa, sa ciljem isplate penzija prema propisima.

KOMENTAR

Federalni zavod je dostavio pismeni komentar na Nacrt Izvještaja o reviziji za 2006. godinu, dopisom broj 01-956/07. od 18. 06. 2007. godine. Istaknuta je nemogućnost većeg utjecaja Federalnog zavoda na uređenje informatičnog sistema u skladu sa Zakonom, jer je ERC «ZIPO» d. o. o. Sarajevo, zaseban pravni subjekt, te se očekuje pomoć Vlade FBiH, za rješenu ovog problema.

Ovaj Izvještaj, predstavlja konačan Izvještaj o obavljenoj reviziji Federalnog zavoda za 2006. godinu.

Viši revizor

Anica Pudar, dipl. oec.

Revizor

Husref Gazibegović, dipl. oec.